

7. Institucionální péče o seniory

Populační stárnutí se dotýká všech oblastí života společnosti a promítá se do širokého spektra politických opatření. Správně reagovat na stárnutí obyvatelstva lze pouze tehdy, budou-li opatření založena na komplexním přístupu, koordinaci všech přijatých opatření a budou-li v souladu s dlouhodobým výhledem pro maximální využití potenciálu starších pracovníků a seniorů. V souvislosti s demografickými změnami a stárnutím populace se zvyšuje podíl osob, jež disponují cennými životními zkušenostmi z praktického života, odborností a orientací ve vykonávané profesi, názorovou stabilitou, větší odpovědností, spolehlivostí, a celkovou větší vyzrálostí. Starší lidé tak představují pro společnost přínos ve vztahu k vykonávání vysoce odborných pracovních činností v rámci některých profesí a rovněž při předávání svých zkušeností a znalostí mladší generaci. Pro společnost může demografické stárnutí zároveň představovat příležitost a výzvu, jak co nejefektivněji využít znalostí a potenciálu přibývajících počtu starších lidí. Na druhou stranu, se stárnutím populace jsou spojeny již zmíněné výzvy související se zvýšenými nároky na systém sociální ochrany, především pak na systém sociálního pojištění a poskytování sociálně-zdravotní péče. Je potřeba, aby se péčí o seniory zabývaly jak instituce s celostátní, tak regionální působností.

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace (dále jen „Rada“) byla zřízena Ministerstvem práce a sociálních věcí v roce 2006 v návaznosti na usnesení vlády k Informaci o plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007.

Rada je stálým poradním orgánem vlády pro otázky týkající se seniorů a stárnutí populace. Ve své činnosti usiluje o vytvoření podmínek pro zdravé, aktivní a důstojné stárnutí a stáří v České republice a aktivní zapojení starších osob do ekonomického a sociálního rozvoje společnosti v kontextu demografického vývoje.

Zasedání Rady se konají podle potřeby, nejméně však třikrát ročně. Informace o činnosti Rady jsou přístupné veřejnosti na webových stránkách Úřadu vlády, resp. Ministerstva práce a sociálních věcí. Rada nemá pravomoc prošetřovat stížnosti občanů. Organizační, odborné a administrativní práce a zveřejňování informací o práci Rady zajišťuje sekretariát Rady, který je organizační součástí Ministerstva práce a sociálních věcí.

V současnosti pracují v rámci Rady čtyři pracovní skupiny:

- na ochranu práv seniorů
- na podporu rozvoje služeb pro seniory
- na podporu vzdělávání a dobrovolnictví
- na podporu zaměstnávání starších osob

Pracovní skupiny nemají vlastní statut, podle schváleného jednacího řádu jednají neformálně a rozhodují konsensuálně. Zabývají se dílčími otázkami z oblasti působnosti Rady, zejména připravují podklady pro zasedání Rady.

V loňském roce projednávala Rada mimo jiné aktualizaci **Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017**. Aktualizovaná verze navazuje na předchozí národní strategie k řešení problematiky stárnutí populace a přípravy na stárnutí, které jsou zpracovávány 1krát za 5 let. Od roku 2003 je to v pořadí již čtvrtý dokument, který zahrnuje všechny průřezové oblasti týkající se problematiky stárnutí populace. Záměrem je komplexní přístup k řešení problematiky stárnutí populace, koordinace a propojování jednotlivých strategií rezortů v oblasti přístupů ke stárnutí a vytvoření společných priorit všech přijatých opatření. Základním rámcem Národního akčního plánu je zajištění dodržování a ochrany lidských práv seniorů. Cílem aktualizované verze je řešit efektivněji na vládní úrovni problematiku stárnutí populace. S tím souvisí nutnost personálního a finančního posílení agendy přípravy na stárnutí, zlepšení mediálního obrazu seniorů, podpora rozvoje mezigeneračních vztahů, posílení role rodiny v zajištění péče o seniory.

Národní akční plán identifikuje následující oblasti:

- realizace politiky přípravy na stárnutí
- zajištění a ochrana lidských práv starších osob
- celoživotní učení
- zaměstnávání starších pracovníků
- dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce

- kvalitní prostředí pro život seniorů
- zdravé stárnutí
- péče o seniory s omezenou soběstačností

Rada projednávala rovněž Informaci o realizaci projektu Ministerstva vnitra **Bezpečný senior**, ze které vyplynulo, že z celkem 404 projektů z dotačního titulu „Program prevence kriminality krajů, měst a obcí“ bylo v roce 2014 pouze 20 projektů zaměřeno na bezpečí pro seniory, z dalšího dotačního titulu byly realizovány projekty zaměřené na prevenci domácího násilí páchaného na seniorech. Dále byla na Radě projednávána informace Ministerstva zdravotnictví o aktuálním stavu **Národního akčního plánu Alzheimer**, diskutována problematika očkování seniorské populace a aktuální stav řešení vakcinace seniorů. Z dat statistiky rodinných účtů ČSÚ byla zpracována a členům rady představena prezentace „Osobní spotřeba důchodců v letech 2004 až 2013“, která popisuje kvantitativní a kvalitativní změny v osobní spotřebě generací třetího a čtvrtého věku. Rada se také zabývala možnostmi financování aktivit ve prospěch seniorů z národních i evropských zdrojů, kdy Ministerstvo pro místní rozvoj představilo příspěvek **„Podpora bydlení seniorů“**, odbor implementace fondů EU MPSV „Možnosti financování aktivit ve prospěch stárnoucí populace z Operačního programu Zaměstnanost 2014 - 2020“. Zástupce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vyzvedl podporu seniorů ze státního rozpočtu prostřednictvím univerzit třetího věku a upozornil na nový projekt **„Program Senior – podpora vzdělávání dospělých osob 50+“**, který je zaměřen na podporu regionálních škol.

V roce 2015 bude Rada ve svých aktivitách pokračovat a zaměří se především na informování o aktuálních problémech z oblasti stárnutí.

Péče o seniory v regionu (krajské dokumenty zaměřené na péči o seniory)

V Národním akčním plánu je kladen rovněž důraz na vytvoření prostoru pro prosazování politiky přípravy na stárnutí na regionální úrovni.

V letech 2012 a 2013 proběhla aktualizace „Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014–2020“. Účelem této aktualizace byla mimo jiné příprava podkladu pro rozdělování finančních prostředků v Ústeckém kraji z fondů Evropské unie na toto období. Program byl předložen k projednání Radě Ústeckého kraje a následně Zastupitelstvu Ústeckého kraje ke schválení. Zastupitelstvem Ústeckého kraje byl Program rozvoje Ústeckého kraje 2014–2020 schválen 30. 10. 2013. Tématem seniorů se materiál zabývá zejména v souvislosti se zajištěním sociálních služeb pro seniory. Ve spolupráci s dalšími organizacemi bude kraj kapacitu a strukturu sociálních služeb pro seniory průběžně přizpůsobovat měnící se demografické skladbě obyvatel (zejména nárůstu podílu i počtu obyvatel v poproduktivním věku). Zařízení sociálních služeb a zdravotnická zařízení budou postupně modernizována tak, aby jejich služby odpovídaly skutečným potřebám jejich uživatelů a současným standardům kvality, rovněž dojde k zohlednění potřeb specifických sociálních služeb pro seniory.

Mimo zmíněný program rozvoje dochází k dalším jednáním mezi zástupci Krajského úřadu Ústeckého kraje a dalšími institucemi podle problematiky, které se tato jednání týkají. Jedním z důležitých témat byla problematika bydlení pro seniory. Na bodu pracovního setkání byla i příprava novely programu výstavby bytů pro nízkopříjmové skupiny, mezi které patří i senioři. Z jednání vyplynulo, že je nutné se zaměřit na programy, ať už ze strany státu, nebo Evropské unie, které poskytnou finanční podporu pro revitalizaci například opuštěných domů nebo ubytoven.

Dalším cílem Ústeckého kraje je mimo jiné zvyšování pocitu bezpečí občanů v kraji, a to zejména z řad seniorů, kteří se mohou stávat snadným objektem podvodníků, lupičů a zlodějů. Kromě stěžejního dokumentu „Strategie prevence kriminality na území Ústeckého kraje“ se např. uskutečnila pro seniory a zdravotně postižené občany projekce filmu „Šmejdi“, která upozorňuje na nebezpečí těchto akcí. Další akcí byla přednáška „Bezpečný internet“, určená rovněž zejména pro seniory. Zahrnovala celou řadu aktuálních témat, např. jak zabezpečit počítač, jak pracovat s emaily, jak prohlížet internetové stránky, jak nakupovat na internetu, živou komunikaci, sociální sítě a bezpečnost.

Program „Podpora zkvalitnění péče o seniory v pobytových zařízeních na území Ústeckého kraje“ byl určen na nákup vybavení a pomůcek určených pro uživatele sociálních služeb domovů pro seniory nebo domovů se zvláštním režimem pro osoby se stařeckou a Alzheimerovou demencí.

Velmi důležité pro aktivní zapojení seniorů jsou různé kluby seniorů, tematické akce pořádané např. při knihovnách v jednotlivých městech a obcích kraje apod.

